

MATERIALETS FORTÆLLING

– noget om billedkunstner Annette Juels arbejde

Mat eller blankt, hårdt overfor blødt, industriel eller håndværksmæssig udførelse. *Stofligheden* er det første, som træder betragteren i møde i Annette Juels værker. Den trænger sig på. Dernæst kommer *enkelheden*, det klare, næsten rensede udtryk.

Kunstneren lader materialet indtage de rum som værkerne nu vises i, om de er små eller store, monteret på en væg, fritstående eller hængende. Det synes som om kunstneren nærmest overdrager hele scenen til materialet og dets egen forestilling, mens hun selv træder ud i kulissen og lader publikum alene overfor postulatet om materialets eget liv og dets iboende fortælling.

Annette Juel finder former, hvor disse fortællinger kommer frem og fastholdes. Men allerede forinden dette stadie er hendes greb ofte overraskelsens, idet de utraditionelle materialevalg eller den uventede brug af et givent materiale bringer betragteren ud i et nyt land, hvor eksisterende vokabularier og forståelsesrammer ikke slår til. Der opstår hermed nye mentale rum og en form for lydhørhed hos den, der ser. *Nu* kan hun så lade de forskellige niveauer i fortællingen folde sig ud. Med Juels hjælp vises, hvorledes forskellige materialer i den grad kan være bærere af udtryk og udsagn. Og samtidig drages man kropsligt mod værkerne gennem den ofte uimodståelige fysiske appel, der ligger i deres tekstur, stoflighed eller format.

Men. – I samme åndedrag er Annette Juels minimalistiske udtryk, det afgrænsede materialevalg og den klare form en modsætning til den anekdotiske risiko, der også er fortællingens faldgrube. Hendes værker er så at sige spændt ud mellem to poler: på den ene side materialets eget nærvær, stoflighed og fortælling og på den anden side en form for *suspense* – tilbageholdelse og komprimering, den stramme form og en nærmest spirituel klarhed som præger de fleste større arbejder. Kunstnerens personlige interesse for meditation understøtter måske også det kontemplative aspekt i hendes kunstværker. Juel begiver sig ikke ud i et kunstnerisk "overkill", hvor for mange historier skal fortælles på én gang.

Annette Juels (f. 1934) uddannelse som væver fra Kunsthåndværkerskolen (nu Danmarks Designskole) i København for et halvt århundrede siden fornægtes aldrig, men ligger der hele vejen igennem som et grundlæggende sprog eller tankesæt. Hun deltog i Kunsthåndværkets Årsudstilling i 1958 og gjorde sig fra starten bemærket som en kunstner, der både tænkte som kunsthåndværker og som billedkunstner. Det er afgørende for forståelsen af Annette Juels arbejde at notere sig, hvorledes hun i sit håndværk og sin kunst har taget en lang række udtryksmidler i brug, som slet ikke har nogen traditionel rod i vævningen. En af hendes læremestre i uddannelsesårene, den modernistiske Franka Rasmussen (1907–94) der var kommet hertil fra Tyskland, blev til stor inspiration. Hun eksperimenterede kontinuerligt, og dette gav hun videre til de elever, som kunne rumme det. Dennes eget forløb gik gennem de flade tekstiler over det transparente og dernæst til rumlige arbejder. I modsætning til Franka Rasmussen ser man, hvorledes Annette Juel, specielt siden midten af 1980'erne, i visse arbejder strejfer eller indarbejder elementer af figurlighed, aldrig som det centrale, men dog alligevel en diskret medbærer i værkets samlede fortælling.

Kunstneren så også tidligt værdien af inspiration fra og udveksling med det internationale miljø. Allerede i studieårene var hun på ophold i Paris, men specielt de senere og gentagne rejser til Japan i 1970'erne og 1980'erne har haft betydning for hende. Og for andre. Det er karakteristisk, at Annette Juel gennem årene har involveret sig med både tekstilkunstnere og med billedkunstnere i forskellige tværgående kunstnersamarbejder. Hun var selv med til at starte Den nordiske Tekstiltriennale i 1976, og har samtidig selv deltaget i en lang række af lignende biennaler og triennaler på internationalt plan. Hun har siden 1991 været medlem af billedkunstsammenslutningen PRO. Juel er kort sagt også billedkunstner i ordets egentlige betydning: en der skaber billeder. Overskriften til denne korte introduktion vil dog med ordene *materiale*, *billede* og *arbejde* gerne favne og tydeliggøre, at udgangspunktet i håndværket forlener denne kunstners arbejde med helt særlige kvaliteter.

Skabelse af skulpturelle objekter, installationer, design af tasker og tekstiler med forskellig funktion, fremstilling grafik – ja, kort sagt er Juels palet af udtryksmedier og udfoldelsesområder mangfoldig og hendes tilgang er undersøgende. Men hendes omgang med paletten er, uanset valg af materiale, præget af en gennemført og præcis håndværksmæssig bearbejdning. Og så kan man godt anvende fiber, hår, ståltråd og alskens metaller, plastik, skumgummi, tekstiler, tråd, og meget andet.....

En række værker var i deres grundform for eksempel malerier, rigtige lærreder eller metalgitre på væggen, men af Annette Juel omformet til en slags relieffer eller vævninger, idet hun brugte "malefladen" som bund for en slags syning. For eksempel kunne en del af fladen således være dækket af tykke røde kobbersnore, stukket ind gennem billedfladen, så denne blev todelt i et fladt neutralt og i et stofligt provokerende område: et abstrakt maleri. Og det samme kunne lade sig gøre direkte på væggen, uden maleriets ramme eller flade som afsæt, eller netop med en subtil henvisning til dette: et tomt kvadratisk hul.

Rumligt suveræn skabte Annette Juel i 2003 en installation, hvor en række blå malerier var perfekt indbyrdes afstemt og indkomponeret i forhold til det givne udstillingsrum. På afstand var de azurblå, på nærmere hold differentieret i forskellige grundtoner, og helt tæt på trådte små stjernelignende mønstre i malelaget frem og gjorde billedoverfladen uventet levende. Den minimalistiske arbejdsmetode var på den ene side forlænget i – og på den anden side en kontrast til – de slyngede kobberformers mylder på gulvet. Godt nok var det samlet set et værk præget af repetition, men samtidig bevidst forstyrret af en vis drilsk og egen uorden. Kobberet var et restmateriale, kunstneren havde fundet og var faldet for – noget hun ynder at gøre i forhold til forskellige spildprodukter som andre ikke agter værdien af. De rødbrune kobberelementer ormede sig mellem hinanden som bølger i et lille fælles bevæget hav eller en fælles dans henover gulvfladen, som Juel havde dækket med gråhvidt sand. I visuel kontakt med værket og udstillingsrummet så man en sø, hvis vandoverflade på sin vis var spejlet på flere niveauer i værket, og denne stedspecifikke installation bar da også titlen "Vandinspiration".

Nyere arbejder opbygges i flere fortællende lag, for eksempel værket "Furrietale" fra 2006. Her drager stofligheden betragteren, og værkets ydre form knytter an til koblingen mellem skulpturel funktion og design. Med den finurlige og velvalgte titel understreges de mange lag: furien i pelsen, eventyret, fortællingen, et dengang. Her er ingen *fur* (pels), men lutter metal.

af Iben From

Cand.mag., MMU Master i Museologi